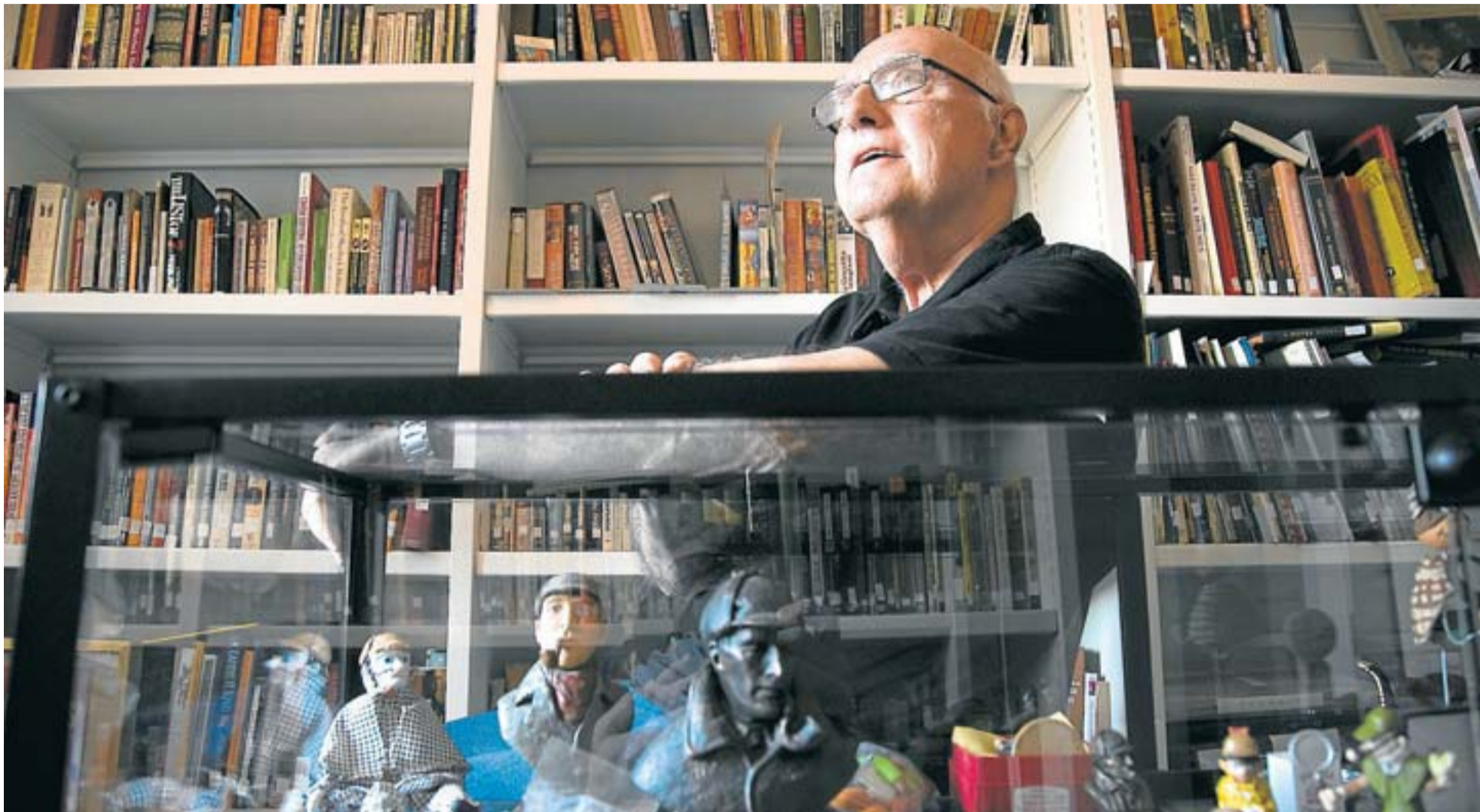

RETRATS DEL NATURAL
JOAN PROUBASTA RENART
 COL·LECCIONISTA DE SHERLOCK HOLMES I ENGINYER TÈXIL

(64)

FRANCESC MELCION

Holmes mai va viure i mai morirà

TONI VALL
 BARCELONA

De la mateixa manera que a *Casablanca* en cap moment es pronuncia res semblant a “Torna-la a tocar, Sam”, Arthur Conan Doyle mai va posar “Elemental, estimat Watson” en boca de Sherlock Holmes. Va ser l'escriptor William Gillette qui va inventar-se aquest diàleg per a una obra de teatre sobre les aventures del detectiu. La idea va calar tan poderosament que no hi ha hagut manera de desincrustar-la del pas del temps. La història de la cultura és plena de deformacions, llegendes, relats apòcrifs, mitges veritats, falsificacions, impostures, reduccionismes fraudulents que fan fortuna i s'instal·len a la memòria col·lectiva. És fascinant investigar-ne els motius i donar fe de la creativitat que també han generat.

Què sabem de Sherlock Holmes? Qui més qui menys sap que fuma amb pipa, que llueix el seu vestit de llana i quadrets, que sempre porta una lupa per si de cas, que és el mestre de la deducció, que toca el violí i que flirteja amb les drogues. Tòpics més o menys afortunats i fidedignes, aproximacions proporcionades per la iconografia més comer-

cial que ha transcendit al llarg dels anys. Per confirmar-los o refutar-los és un gust deixar-se il·luminar per Joan Proubasta, eminència mundial en Holmes, erudit d'aquest personatge literari que ha fecundat la cultura de la modernitat en immensitat de vessants: cinema, teatre, còmic, *pulp*, disseny, publicitat, grafisme, criminologia... La seva col·lecció és una de les més completes i importants del món. Només els fons d'algunes universitats –la de Toronto i Minnesota– la superen. És difícil que un particular pugui competir amb els recursos d'organismes monstruosos que, per exemple, poden licitar molt més alt en qualsevol subhasta. Però bé, tant li fa, si Holmes va poder vèncer aquell estrambòtic monstre del llac Ness imaginat per Billy Wilder a *La vida privada de Sherlock Holmes*, el Joan pot presumir amb raó i fonament d'una col·lecció extraordinària.

La casualitat, sempre amatent a donar-nos motius de pensament imprevistos, ha volgut que visiti el Joan poques hores abans que transcendeixi la mort del gran Christopher Lee, que va ser Holmes a *El collar de la mort*, apareixia a *El gos dels Baskerville* i donava vida a Mycroft, l'estrany germà del detectiu a l'extraordinari film de Wilder. És una experiència bonica, un motiu afegit d'emoció, escriure aquest retrat encara commogut per la desa-

Frase
 Arthur Conan Doyle mai va escriure “Elemental, estimat Watson”

Temàtic
 Ha fundat el Círculo Holmes i prepara una convenció a Barcelona

parició d'un mite que ha contemplat en primer pla set dècades de la història del cinema. No costa gens detectar aviat l'afilat rostre de Lee traient el cap pels atapeïts prestatges de l'àtic de la Biblioteca Pública Arús, que acull el fons del Joan.

Col·leccionisme a la sang

Hi ha de tot, absolutament de tot. El que destaca més són els sis mil llibres escrits en 42 idiomes diferents. Hi són les obres completes, desenes d'edicions de les quatre novel·les i 56 aventures que Conan Doyle va dedicar a la seva criatura més estimada. Són seixanta títols literaris en total que el Joan anomena “El cànon de les sagrades escriptures”. També s'hi compten dos mil còmics i una eterna tirallonga de pastitxos literaris que han emparentat la figura de Holmes amb personatges com Franco, Serrano Suñer, el Papa, el Dalai-lama, Frankenstein i el comte Dràcula. També té cartells, jocs, segells, monedes, pins, discos, titelles, figures... Gadgets que enriqueixen una afició inacabable i inabastable, que el Joan porta incorporada a la sang des de ben jove.

Als tretze anys, els seus pares l'envien a estudiar a un col·legi dels Alps suïssos. En una de les freqüents visites al quiosc més proper es compra un llibre de butxaca protagonitzat per uns tals Sherlock Holmes i Watson. No para fins a completar la

col·lecció de cinquanta i, en tornar a Barcelona, té notícia de la mítica col·lecció de l'editorial Molino. És l'inici d'una passió que li durarà tota la vida. I com que l'empresa tèxtil per a la qual treballa el fa viatjar per tot el món, no li falten motius per engrèixar la col·lecció sense parar quiet ni un sol moment. Reconeix que el neguit col·leccionista li ve de família –el seu avi ja ho era– i ell, només faltaria, s'ha preocupat de transmetre-la sanguinament als seus tres fills.

Està en contacte amb els seus principals homòlegs arreu del món i sempre que pot viatja per assistir a convencions i conferències. Acaba d'arribar de Tòquio i si tot va bé a l'octubre serà a Sydney. Li agrada ensenyar les seves peces, algunes molt valuoses, com una primera edició britànica d'*El gos dels Baskerville*, i continuar acumulant-ne amb total exhaustivitat. És el fundador del Círculo Holmes, la principal associació espanyola, i està enllestint els detalls de la convenció anual a Barcelona. S'hi oficia una curiosa cerimònia: el bateig dels nous socis, cadascun amb un nom vinculat al cosmos Holmes. Només hi ha dues condicions: ningú pot dir-se Sherlock Holmes ni tampoc Watson. Hi ha coses amb les quals no s'hi juga. M'ensenyà el cartell d'una recent exposició a Londres titulada *L'home que mai va viure i que mai morirà*. Amén. —